

Люта О.В.

К.е.н., доцент

ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»
(Україна)

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах успішний розвиток економіки країни неможливий без розвитку її складової – реального сектора економіки. Стабілізація фінансового стану, розвиток і стійкість, підвищення конкурентоспроможності підприємств значною мірою залежить від об'ємів і форм фінансових ресурсів, що знаходяться в його розпорядженні. Формування інвестиційних ресурсів суб'єктів господарювання пов'язане із значними проблемами, основною серед яких є неспроможність існуючих джерел інвестиційних ресурсів задовольнити потреби вітчизняного реального сектора в інвестиціях. На сьогоднішній день для більшості вітчизняних підприємств характерний критичний рівень зносу основних засобів та брак коштів на їх оновлення. За оцінками експертів величина сукупних інвестицій, необхідних для заміни застарілих основних фондів у промисловості України, оцінюється щонайменше у розмірі 100-150 млрд. дол. США. Тому особливої актуальності набуває питання пошуку альтернативних джерел залучення фінансових ресурсів, з метою фінансування інвестиційних проектів, що покликані забезпечити ефективність діяльності як суб'єкта господарювання, так і економіки в цілому.

Аналізуючи існуючі джерела фінансування інвестиційних проектів, слід відмітити, що основними серед них залишаються чистий прибуток та банківське кредитування. Як свідчать статистичні дані, незважаючи на те, що за 2010-2011 рр. підприємства в цілому по Україні збільшили суму фінансового результату до оподаткування з 58334,0 млн. грн. до 126663,3 млн. грн. його обсягу недостатньо для фінансування інвестиційних проектів, зокрема оновлення основних засобів про що свідчить зростання коефіцієнту зносу основних засобів з 69,2 % в 2010 р. до 74,9 % в 2011 р. [1, с.65].

Розглядаючи наступне джерело - банківське кредитування - необхідно зазначити, що обсяги кредитів, наданих суб'єктам господарювання за 2009-2011 рр. збільшилися на 234031 млн. грн., що склало 21,6 %. Однак привертає увагу той факт, що переважна частка наданих кредитів носила короткостроковий характер та використовувалася переважно для фінансування оборотного капіталу підприємств. Окрім того в динаміці частка довгострокового кредитування суб'єктів господарювання скорочується. Так в 2010 році вона становила 22,6 % від загальної суми наданих кредитів підприємствам, а в 2011 році зменшилася до 19,91 % [2, с.139]. Ситуація, що склалася не дозволяє вітчизняним підприємствам використовувати довгострокові кредити банківських установ як джерело фінансування своїх інвестиційних проектів.

Як свідчить світовий досвід до альтернативних джерел формування інвестиційних ресурсів підприємства слід віднести такий вид фінансування як субординований кредит (subordinated loan) та пасивну участь (silent participation). Субординований кредит – це кредит, котрий у разі ліквідації позичальника сплачується в останню чергу, після того, як будуть задоволені вимоги решти кредиторів, але до задоволення вимог акціонерів. Такі кредити, як правило, є довгостроковими. Процентна ставка за субординованими кредитами може бути фіксованою, плаваючою чи змішаною, коли частина її залежить від прибутку, а решта - фіксовано. Серед країн СНД субординоване кредитування активно використовується в Естонії. Дані кредити надаються терміном до 10 років з відсотковою ставкою від 11 %. Сума субординованого кредиту коливається від 64 тис. дол. до 1,1 млн. дол., однак вона не може бути більшою ніж власний капітал підприємства на момент укладання угоди [3].

Одним з найбільш поширених видів альтернативного фінансування в країнах Західної Європи, зокрема в Німеччині, є пасивна участь. При цьому методі фінансування інвестор (так званий пасивний партнер) бере участь у комерційній діяльності підприємства шляхом надання капіталу і отримання права участі в прибутку компанії. Як правило, така особа бере участь у прибутку підприємства у розмірі своєї частки, але без будь-якої відповідальності перед кредиторами компанії. Угоди стосовно надання капіталу на таких умовах можуть укладатися на термін від 5 до 15 років [4]. Перевагою цього способу фінансування є те, що сторони є дуже гнучкими в договірних відносинах. Фінансування компанії може тому бути пристосоване до індивідуальних потреб інвестора та компанії, що прагне залучити капітал.

Отже, зважаючи на постійний дефіцит фінансових ресурсів для реалізації інвестиційних проектів, використання субординованого кредитування та пасивної участі інвестора можуть стати вагомим джерелом збільшення обсягів інвестиційних ресурсів вітчизняних підприємств.

Література

1. Статистичний щорічник України за 2011 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: / http://ukrstat.org/uk/druk/katalog/kat_u/publ1_u.htm – Назва з екрану.
2. Бюлетень Національного банку України № 2/2013 (239) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=865699> – Назва з екрану.
3. Evaluation of Member State Policies to Facilitate Access to Finance for SMEs Country Fact Sheets [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/guide-to-funding/indirect-funding/files/fact-sheets/estonia_en.pdf – Назва з екрану.
4. Silent Participations [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mzs-law.com/financial-professionals/financing-of-companies/silent-participations.html> – Назва з екрану.

Люта, О.В. Альтернативні джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства [Текст] / О.В. Люта // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики : матеріали другої міжнар. наук.-практ. конф. (26-27 вересня 2013 р.). – Одеса: Атлант, 2013. – С. 87-89.